

redactioneel

Wij lijken een tijdperk te betreden van volstrekt papieren architectuur. De veel-besproken prijsvraag rond de Rotterdamse 'Kop van Zuid' (die prominente architecten aanzette tot productie van resultaten, die moeizaam maar nadrukkelijk werden gepresenteerd, niet als *plannen*, maar als zuivere *beelden*) geeft te denken, evenals de overdadige presentatie van getekende architectuur op recente tentoonstellingen (*Architectuur en Planning 1940-1980* te Breda, Amsterdam en inmiddels te Berlijn en *Het idee van de Europese stad* in Arnhem) en de onverwacht grote belangstelling voor bouwplaten van moderne architectuur. Zijn dit voorboden van de definitieve ondergang van het vak in een absolute zelfstandigheid? Is elke poging tot reflectie op de ontwerp-praktijk gedoemd te eindigen in 'sublieme nutteloosheid'?

In het redactioneel van 05 werd deze zomer aandacht gevraagd voor het onderscheid tussen de *alledaagse en onmiddellijke ervaring* en een *afstandelijke, maar niet autonome, beschouwing* van de praktijk en de productie van ontwerp en onderzoek. De onderwijssituatie lijkt goede mogelijkheden te bieden voor een vruchtbaar gebruik van dit onderscheid, aangezien juist daar de mogelijkheid bestaat om te experimenteren met gangbare opvattingen over begrenzing en inzet van vakgebieden als architectuur, stedenbouw en volkshuisvesting.

In dit winternummer 06 worden op een aantal verschillende manieren de mogelijkheden van een onderwijssituatie op dit gebied verder uitgewerkt en in een breder verband geplaatst. Daarom wordt ditmaal naast architectuur- en planproductie, ook aandacht besteed aan het maken van schilderijen en platieken, alsmede het schrijven daarover en het analyseren daarvan. Tevens worden behalve planconcepten nu ook onderzoeks- en geschiedenisconcepten aan de orde gesteld. Ook is in dit nummer nog plaats ingeruimd voor de tekstvorm van het interview als verwerking van een 'onbemiddeld spreken'.

De tentoonstelling van schilderijen en platieken van Raymond Barion, die onlangs plaatsvond in het gebouw van de afdeling Bouwkunde, TH Delft is een voorbeeld van de mogelijkheden van een onderwijsinstituut om gangbare architectonische en artistieke praktijken onder een ongebruikelijke hoek waar te nemen. Organisatie van de tentoonstelling en van de begeleidende catalogus, waarin bijdragen van Graafland en Bentham, was in handen van Rypke Sierksma, medewerker van de afdeling Bouwkunde. De bespreking van deze catalogus in deze aflevering van 0 zal zich qua thematiek richten op de verhouding kunst/architectuur. Inzet is: de analyse van Barion's werk productief te maken voor het onderzoek naar architectuur.

Sierksma's analyse is uitvoerig en complex en daarom niet alleen buitengewoon inte-

ressant, maar ook moeilijk toegankelijk. Hoewel de bespreking deze moeilijkheid voor een deel ondervangt, is ze bepaald niet simpel. Het begeleidende interview met de kunstenaar komt aan dit probleem echter tegemoet: de toename van de complexiteit als gevolg van de 'bemiddelende' en analyserende activiteit blijft hier achterwege.

Vervolgens worden in dit nummer de resultaten gepresenteerd van een studie naar het werk van de Duitse architect Bruno Taut (1880-1938). Het betreft hier een architectonisch onderzoek dat Gert-Jan Vlot in het kader van zijn studie aan de afdeling Bouwkunde van de TH Delft verrichtte. Het artikel gaat in op de siedlungsontwerpen van Taut in de periode 1905-1920 en handelt in het bijzonder over de ontwikkeling van de kernen, ofwel de centrale collectieve ruimten in de ontwerpen. Deze kernen worden onderzocht in relatie tot de idee van collectiviteit, de *Gemeinschaftsgeist*.

Het actuele debat rond typologisch en plan-analytisch onderzoek roept de vraag op naar de verhouding tussen historisch materiaal, wetenschapsopvatting en operationele praktijk. Aan tal van universitaire instellingen is in de afgelopen decennia na langdurige en moeizame debatten het belang van historische reflectie binnen het onderwijs erkend. Zo is het geschiedenisonderwijs aan de architectuuropleiding te Delft inmiddels kernvak en verplicht aspect van het projectonderwijs. Dit neemt niet weg, dat de positie van geschiedenisonderwijs aan de instellingen, qua omvang, personele bezetting en kwalitatieve inbreng nog altijd problematisch is. In de eerstvolgende nummers van 0 zal daarom aandacht worden geschonken aan deze kwestie. Een eerste aanzet hiertoe is in deze 0 te vinden in de vorm van de vertaling van een artikel van de hand van D. Porphyrios. In deze tekst worden uitgangspunten voor een 'andere' architectuurgeschiedenis geformuleerd en stelling genomen tegen gangbare opvattingen aangaande het te hanteren concept van architectuur. Hierdoor krijgt Porphyrios' betoog een programmatisch karakter en lijkt het geschikt om als start van een nieuwe reeks te dienen.

Tenslotte wordt in dit nummer ook een reeks afgesloten. De artikelen over het Narkomfin-wooncomplex en het planetarium van Moskou vormen de laatste twee plandocumentaties van constructivistische gebouwen. De artikelenreeks was afkomstig van de 'groep Molema', een werkverband op de afdeling Bouwkunde Delft dat architectuur onderzoekt vanuit de constructieve en bouwmethodische hoek. In een redactionele bijdrage wordt aan de hand van een interview met twee medewerkers, Jan Molema en Hans de Soeten, ingegaan op deze vorm van onderzoek, die tevens een interessante bijdrage aan het onderwijs levert.